

Elwira Zadęcka

**PERSPEKTYWA PORADNI
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ W
PROCESIE WDRAŻANIA NOWEJ FORMUŁY
WSPOMAGANIA ROZWOJU SZKÓŁ**

POZYTYWNE DZIAŁANIA

Warszawa 2015

Redakcja

Projekt graficzny i skład

Łukasz Kluz

Wykorzystano elementy projektu

Studia Kreatywnego Małgorzaty Barskiej

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2015

Udostępnianie

Ośrodek Rozwoju Edukacji

00-478 Warszawa

Aleje Ujazdowskie 28

www.ore.edu.pl

Materiał przygotowany w ramach programu *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół*, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wspomaganie pracy szkół i przedszkoli to zadanie, które zgodnie z obowiązującym prawem od 1 stycznia 2016 r. zostało powierzone poradniom psychologiczno-pedagogicznym, bibliotekom pedagogicznym oraz ośrodkom doskonalenia nauczycieli. Pracownicy wymienionych placówek będą mieli obowiązek:

- wspomaganie rozwoju szkół poprzez: pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły, ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb, zaplanowanie form wspomagania i ich realizację, wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków z realizacji zaplanowanych form wspomagania;
- organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek oświatowych.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie Miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomagania szkół” ma dwa cele:

- opracowanie i wdrożenie nowego modelu wspomagania rozwoju szkół w Gminie Miejskiej Kraków,
- monitorowanie procesu wdrażania tego modelu w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Odwołując się do doświadczeń projektu pilotażowego, stwierdzamy, że jest pewne minimum wiedzy na temat wspomagania, jaką powinien posiadać każdy dyrektor szkoły i nauczyciel, jak również pracownik instytucji realizującej proces wspomagania. Wdrażanie procesowego wspomagania na terenie szkół i poradni powinna poprzedzać refleksja nad tym, czym jest procesowe wspomaganie, jakie istotne warunki muszą być spełnione, czym różni się ono od dotychczasowego podejścia, jakie mogą być korzyści dla szkoły z pracy w tym modelu. To prawdopodobnie zwiększy motywację do działania wszystkich zainteresowanych, wpłynie na zmianę modelu pracy na terenie szkoły, zmniejszy opór wśród pracowników poradni.

Prowadząc działania wdrożeniowe procesu wspomagania w danym regionie, należy uwzględnić w dyskusji następujące zagadnienia:

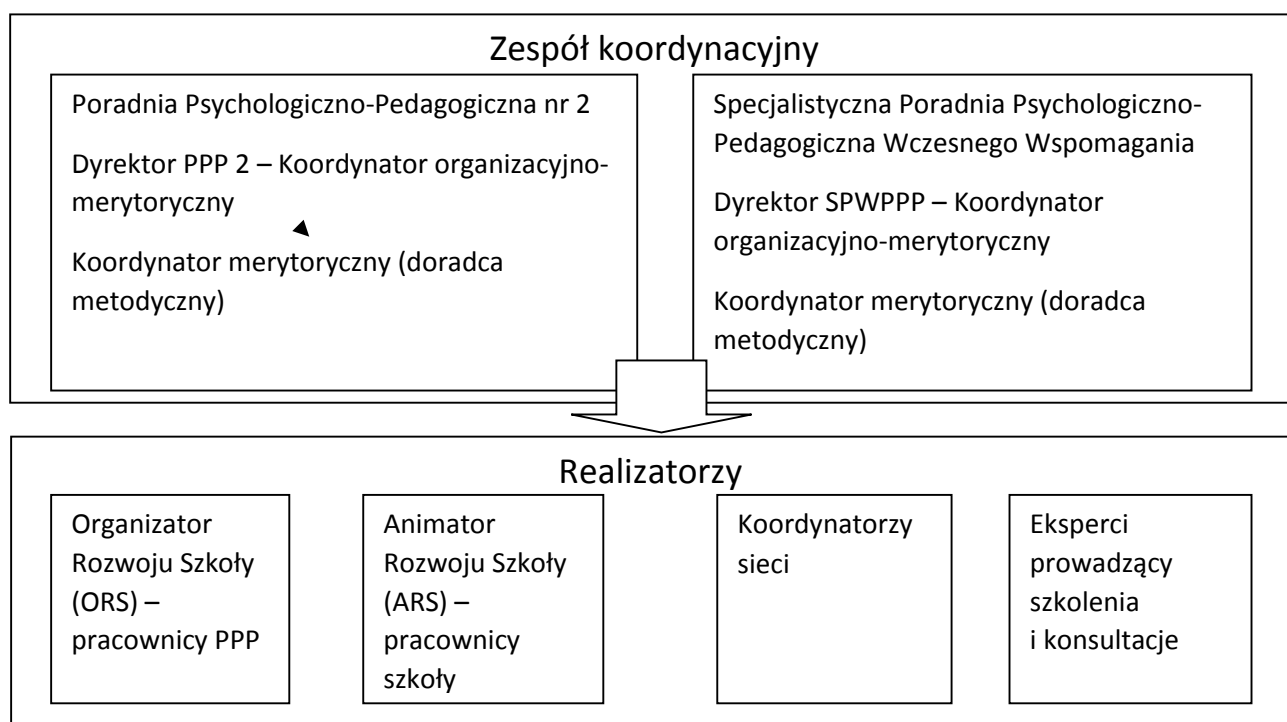
- Wspomaganie jest procesem, co oznacza, że odchodzi się od pojedynczych form doskonalenia na rzecz długofalowych form pomocy szkole lub placówce.
- W procesie wspomagania uwzględnia się efekty kształcenia, w szczególności wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej szkoły lub placówki, oraz wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych.
- W procesie wspomagania działania dostosowane są do kierunków polityki oświatowej państwa i wprowadzanych zmian w systemie oświaty.
- Wspomaganie w danej szkole adresowane jest do wszystkich osób lub grup, zakłada ich aktywne uczestnictwo w całym procesie.
- Wspomaganie wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły i odpowiada na jej specyficzne potrzeby.

- Wspomaganie pomaga szkole w rozwiązywaniu problemów, a co za tym idzie – nie wyręcza jej i nie narzuca rozwiązań; to szkoła bierze odpowiedzialność za całość podejmowanych działań i za ich efekty.
- Szkoła traktowana jest jako organizacja ucząca się, której warunkiem funkcjonowania jest: mistrzostwo osobiste, modele myślowe, wspólna wizja, zespołowe uczenie się, myślenie systemowe.

Prowadzenie skutecznego i efektywnego procesu wspomagania wymagałoby partnerskiej współpracy poradni psychologiczno-pedagogicznej, biblioteki pedagogicznej, ośrodka doskonalenia nauczycieli i innych instytucji na danym terenie. Każda z nich realizowałaby działania zgodne z własnymi zadaniami i kompetencjami pracowników, a pomoc miałyby charakter kompleksowy. Model organizacyjny wspomagania rozwoju szkół będzie zależny od rodzaju i ilości placówek, jakie znajdują się w danym regionie.

Model zaproponowany w Krakowie jako głównych koordynatorów wskazuje poradnie psychologiczno-pedagogiczne (w tym specjalistyczne), ponieważ nie mamy na terenie gminy ośrodka doskonalenia nauczycieli oraz biblioteki pedagogicznej.

Schemat organizacyjny w projekcie pilotażowym „Nowa jakość edukacji w Gminie Miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomagania szkół”

Zespół koordynacyjny ma świadomość konieczności budowania modelu opartego na partnerstwie wielu instytucji. Partnerstwo jest tutaj rozumiane jako współpraca i łączenie lokalnych zasobów przy realizacji określonych zadań, gdzie zostaje wypracowany system trwałych więzi i relacji łączących poszczególnych partnerów wspierających działania

różnorodnych jednostek, organizacji, firm, sektorów. Partnerstwo daje możliwość korzystania ze wspólnych zasobów, umożliwia wymianę myśli i doświadczeń, sprzyja podejmowaniu i realizacji wspólnych inicjatyw.

W ramach projektu podjęto współpracę z następującymi partnerami:

- uczelnie wyższe – pozyskiwanie ekspertów do realizacji szkoleń na terenie szkół, podejmowanie wspólnej dyskusji na temat procesu wspomagania i roli poszczególnych instytucji;
- biblioteki – organizacja sieci problemowych dla bibliotekarzy, przygotowywanie bibliografii do poszczególnych tematów szkoleń nauczycieli, wspólna organizacja konferencji i spotkań z nauczycielami.

Współpraca poradni z wymienionymi partnerami nie tylko umożliwi realizację zadań z zakresu wspomagania rozwoju szkół, lecz także wesprze realizację pozostałych zadań poradni.

Dyrektor poradni jest odpowiedzialny za realizację jej nowego zadania dotyczącego procesowego wspomagania rozwoju szkół. Prowadzone działania wymagają dodatkowego czasu i zaangażowania ze strony dyrektora zarówno w obszarze merytorycznym, jak i organizacyjnym i finansowym. Dlatego korzystnym rozwiązaniem było zatrudnienie w poradniach dwóch koordynatorów merytorycznych (doradców metodycznych), którzy wspierają dyrektora w realizacji zaplanowanych działań w zakresie wspomagania. Stanowią również źródło informacji dla dyrekcji i pracowników poradni w zakresie dydaktyki i metodyki nauczania, są wsparciem w procesie konstruowania planu rozwoju szkoły, dostarczają informacji na temat realiów działania szkoły.

W ramach całego etatu pracownicy wykonują działania z zakresu wspomagania, realizowane w obszarach:

- merytorycznym: opracowanie koncepcji pilotażu, przygotowanie dokumentacji potrzebnej do realizacji działań pilotażowych, wsparcie merytoryczne ORS, ARS, koordynatorów sieci, udział w pracach zespołu koordynacyjnego;
- organizacyjnym: dobór ekspertów i kontakt z nimi w celu doprecyzowania tematyki szkoleń, nadzorowanie wspólnie z dyrektorem poradni planowej realizacji działań projektowych;
- prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia: koordynatorów sieci, ORS, ARS;
- prowadzenie we współpracy z dyrektorem poradni działań informacyjnych dla dyrektorów szkół i przedszkoli na temat procesowego modelu wspomagania.

Jak wynika z rozporządzenia MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych, poradnie uczestniczą w szkole w pełnym procesie wspomagania, tzn. pracownik poradni towarzyszy nauczycielom od momentu diagnozy aż do podsumowania i analizy końcowej podjętych działań. Pracownicy poradni, podobnie jak ich dyrektor, musieli poświęcić dodatkowy czas, przede wszystkim na przygotowanie się do procesu wspomagania,

a w dalszej kolejności na realizację konkretnych zadań w tym zakresie. Proces przygotowawczy obejmował zapoznanie się z nową koncepcją wspomagania, zawierał również poznanie narzędzi pracy grupowej oraz scenariusza warsztatu diagnostycznego. Wszyscy pracownicy obu poradni uczestniczyli w warsztacie diagnostycznym prowadzonym według zaproponowanego scenariusza przez koordynatorów merytorycznych, przepracowując zagadnienia własnej placówki.

Do realizacji zadań projektu pilotażowego wytypowano pracowników w obu poradniach. W jednej z nich przyjęto następujące kryteria: doświadczenie w pracy grupowej (niekoniecznie z dorosłymi) lub posiadane kwalifikacje trenerskie (coachingowe i inne w zakresie pracy z grupą) oraz kompetencje osobiste (wysokie kompetencje społeczne i komunikacyjne). W drugiej poradni wszyscy pracownicy ukończyli szkolenie ORE w ramach zamówienia – „Przeprowadzenie szkoleń dla 500 osób, w tym w szczególności nauczycieli i pracowników instytucji wsparcia szkoły w zakresie zadań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji”, ale brakowało im doświadczenia w pracy z grupą, szczególnie z osobami dorosłymi.

Wstępne obserwacje poczynione przez koordynatorów projektu oraz informacje uzyskane od samych realizatorów (ORS-ów), wskazują, że osoba, która z ramienia poradni zajmuje się wspomaganiem, powinna posiadać wspomniane kompetencje i kwalifikacje. Stąd można wnioskować, że nie każdy pracownik poradni podejmie zadania związane ze wspomaganiem rozwoju szkół, dlatego dyrektor placówki będzie zmuszony powołać zespół pracowników do realizacji tych zadań. Należy również przewidywać trudności organizacyjne na terenie poradni wynikające z nadmiernej ilości zadań. Prawdopodobnie wydłuży się także czas oczekiwania na diagnozę czy zajęcia terapeutyczne przez klientów poradni. Wyznaczeni przez dyrektora pracownicy będą prowadzić proces wspomagania na terenie szkół i wykonywać część dotychczasowych zadań. Pozostali pracownicy będą zmuszeni do przejęcia pozostałych zadań swoich współpracowników. Dużym wsparciem dla poradni byłoby przyznanie dodatkowych etatów na realizację zadań w obszarze wspomagania.

Okazało się również, że liczba szkół, jakie będą mogły być objęte pełnym, procesowym wspomaganiem w danym rejonie będzie ograniczona i zależna od możliwości poradni. To, jak wyżej wspomniałam, w pierwszej kolejności zależy od liczby pracowników zajmujących się wspomaganiem w danej poradni. Ponadto towarzyszenie szkole w pełnym procesie wspomagania wymaga dużego zaangażowania od pracownika poradni, dlatego liczba szkół, z jakimi będzie współpracował w tym zakresie, będzie niewielka. Wydaje się więc, że w tej sytuacji konieczne jest przygotowanie zasobów osobowych (ARS-ów) do realizacji procesu wspomagania. Dlatego, rozpoczynając działania w danej szkole, prosimy dyrektora o wskazanie osoby (najchętniej kilku osób), która byłaby odpowiedzialna za wspomaganie na terenie placówki. Liczymy, że jeśli szkoła doświadczy tego procesu przy aktywnym udziale swoich ARS-ów, to w kolejnych latach będą oni prowadzić wspomaganie samodzielnie z doraźną pomocą pracowników poradni. Oczywiście przewidujemy – o czym mówią też na spotkaniach ARS-owie – że pracownicy poradni będą proszeni o przeprowadzenie warsztatu diagnostycznego oraz ewentualne konsultacje lub innego rodzaju wsparcie. Być może, w dalszej perspektywie, powstanie kolejna sieć współpracy i samokształcenia, adresowana do

ARS-ów ze szkół, które brały udział w pełnym procesie wspomagania. Stworzy się im przestrzeń do zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, wymiany doświadczeń, wspólnej pracy nad nowymi rozwiązaniami.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie Miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomagania szkół” jest w całości finansowany ze środków samorządowych. Środki finansowe przekazano do dwóch krakowskich poradni, tj. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 oraz Specjalistycznej Poradni Wczesnej Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej. W ramach uzyskanych środków sfinansowano:

- szkolenia i konsultacje prowadzone przez ekspertów w szkołach oraz w sieciach współpracy i samokształcenia (20 godzin w szkole i 10 godzin w sieci),
- pracę koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia (12 sieci przedmiotowych),
- organizację 2 konferencji,
- etat pracownika administracyjnego zatrudnionego do obsługi projektu (po pół etatu na poradnię),
- zakup komputera i materiałów biurowych.

Bardzo korzystnie oceniamy możliwość zatrudniania ekspertów oraz koordynatorów sieci bez konieczności stosowania procedury przetargowej. Mogliśmy w pełni skoncentrować się na kompetencjach eksperta i jego dotychczasowym doświadczeniu oraz zawartości merytorycznej szkolenia. Spotkanie z pracownikami szkoły (ARS-ami) potwierdziło, że zastosowane kryteria doboru ekspertów wpłynęły na wysoką jakość dotychczas przeprowadzonych szkoleń.

W dalszej perspektywie, tj. po zakończeniu działań pilotażowych, wskazane byłoby wsparcie finansowe w zakresie:

- pracy koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia,
- organizacji konferencji i spotkań szkoleniowych,
- zakupu sprzętu i materiałów biurowych,
- dodatkowych etatów dla specjalistów prowadzących wspomaganie.

Z uwagi na kwestie organizacyjne, korzystne byłoby również dalsze zatrudnienie w poradni koordynatora merytorycznego (doradcy metodycznego) oraz pracownika administracyjnego.

Projekt pilotażowy „Nowa jakość edukacji w Gminie Miejskiej Kraków w ramach nowej formuły kompleksowego wspomagania szkół” jest na wstępnym etapie wdrażania – działania rozpoczęliśmy w styczniu. Do tej pory przeprowadziliśmy spotkania z dyrektorami oraz warsztaty diagnostyczne z nauczycielami, trwają spotkania z ekspertami, odbywają się pierwsze sesje implementacyjne w szkołach. Kolejne wnioski będą pojawiać się sukcesywnie. Niemniej jednak trzeba pamiętać, że jest to nowe zadanie dla poradni, a tym samym nowe wyzwanie, z którym muszą się one zmierzyć. Ważne, aby poradnie miały w tym procesie wsparcie władz samorządowych oraz instytucji zajmujących się wspomaganiem rozwoju szkół.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl